

mus coniuncti.

Passiones anime variantur fm variationes seu dispositionem corporis. Quidam duris & magnis passionibus nō mouentur quidā uero mouētur paruis & debilibus.

Ira est motus corporis uel potentia eius, uel ira ē accensio sanguinis uel caloris circa cor.

Intellectus uel ē fantasia: uel nō ē sine fantasia.

Triples est diffinitio: Una que datur per materiam tantū: ut cum dicitur domus est quod constans ex lapidibus & lignis. Alia que datur per formam ut euz dicitur domus est cooperimentū quoddā prohibens nos ab ibribus & caumatibus. Tercia quod datur per uirtutes ut domus est cooperimentū constans ex lapidibus & lignis prohibens nos ab ibribus & caumatibus.

Naturalis diffinitio per materiam tantū: uel per materiam & formā simul: sed non diffinit per formam tantum.

Impossibile est corpora animalium resurgere uerū ē naturaliter: s; bene fm fidē christianā.

Dicere animā gaudere uel tristari: simile ē ac si dicat aliquis: eam texere uel edificare.

Si senex haberet oculū iuuenis: uideret utiq; ut iuuenis.

Intellectus est quid diuinum in passibile & in corruptibile.

Melius est dicere quod homo intelligat per animā quā per animā intelligat per hominē.

Intelligere nostrū corrūpitur quodā interiori corrupto. s. fantasia.

Operet arte uti organū: animā uero corpore.

Non quilibet anima potest intrare quodlibet corpus. sed quibus anima habet propriū corpus: quod est contra proprios agores: eos qui dixerunt oppositum.

Duo corpora non possunt simul esse in eodem loco: & ideo anima nō est corpus: quia ē in corpore: uel simul cū corpore. Anima s; platonem est numerus se ipsum mouens.

Rectū est uidere sui & obliqui.

Egrediente anima ex corpore corpus marcescit & expirat.

Commentatoris.

Res non differunt a se inuicem nisi uel demonstrationis confirmatione uel nobilitate subiecti. uel utroque modo.

Subiectum scientie de anima est nobilius subiectis aliarum scientiarum & demonstratio eius est magis firma: & ideo ipsa precedit alias scientias.

Animalia sunt nobilissima corporum generabilium & corruptibilium.

Actus & potentia sunt differentie ualde opposite & reperiuntur in unoquoque predicamento.

Intellectus agit uniuersaliter in rebus.

Intellectus fm essentia est abstractus a corpore: & tamen impossibile est ut intelligat aliquid sine imaginatione.

Membra leonis non differunt a membris cerui: nisi per diuersitatem anime leonis ab anima cerui.

Themistii.

Quoniam multa sunt scripta aristotelis: que quicumque aliquis mirabitur utiq; magis mirari cōtingit negotiū de anima.

Si ueritatem de anima cognouerimus ualde magnum nobis erit introductorium ad omnē ueritatem: ad omnes partes philosophie insignes dat occasiones.

Anima seipsam cognoscens digna est de aliis facere fidem. sed si de seipsa decepta fuerit. qualiter tunc fides prestabit: quasi dicat nullo modo.

Nihil est octosum in natura. sed unicuique entium certum est aliquod opus determinatum uel attributum.

Genus est conceptus quidā sine ypostasi: collectus summam ex tenui similitudine singularium.

Nominibus permittitur uti aliquis ut uult.

His qui fm apparentias poeticas recipiunt fabulas: nihil uidetur esse derisibile. sic ut nec in his qui occultis in eis querunt intellectum.

Intellectu nihil est diuinus.

Secundi de anima.

Primum est substantia. s. materia forma & compositum. materia est potentia: forma uero actus.

Duplex est actus scilicet primus & secundus primus ut scientia. secundus ut speculari secundum scientiam.

Naturalia sunt principia artificialium.

Anima est actus primus substantialis corporis organici physici uitam habentis in potentia

Anima est substantia .i. forma substantialis corporis.

Non oportet querere vtrū ex anima et corpore fiat vñū: et vniuersaliter ex materia et forma: causa est quia vñū est actus aliud potentia est. Si oculus esset animal: visus esset anima eius.

Animatum differt ab inanimato in viuendo.

Viuere multipliciter est: vegetare: sentire: intelligere: et mouere scdm locum: et si vnam istoz aliter in sit id dicitur viuere.

Anima mouet corpus secundū omnē differentiam positionis: scilicet: sursum: deorsum: ante: retro: et cetera.

Animal est anima: fm sensum tactus.

Anima ē principū quo viuimus: sentim⁹: intelligimus: et mouemur fm locum.

Actus vniuersiūscūz ē in sua potentia et in sua propria natura in qua natus est fieri.

Quatuor sunt potētie anime principales. scilicet: vegetatiua: sensitua: intellectua: et motua secundū locū. hec sic se habent ad inuicem: qd vegetatiua potest esse sine sensitua: vt patet in plantis: et non econuerso. et sensitua sine motua fm locum: vt patet in quibusdā animalibus concubilibus et non econuerso: et tā sensitua qm motua fm locūz possunt esse sine intellectua: vt patet in omnibus animalibus brutis: et nō econuerso.

In plantis est vna anima in actu. multe vero in potētia: et ideo partes earū abscise viuūt.

In animalibus annulosis partes decise vidētur adhuc viuere et sensum et fantasiaz et appetitum habere.

Intellectus separatur ab aliis potētijz anime: sicut perpetuū a corruptibili.

Non solum scimus anima: sed etiam scientia: nec solum sanamur sanitate sed etiam corpore: vnde operatio nō solum dependet a forma: sed etiam a materia: principaliter tamē a forma.

Actus actiuoz sunt in patiente disposito.

Appetitus ē cōcupiscentia delectabilis.

Tactus est sensus alimenti.

Nec alij sensus nec alia sensibilia aliquid conferunt ad nutrimentū nisi per accidens.

Sapor sonus color et odor: nihil conferūt alimento.

Furiosus est appetitus calidi et siccī.

Sitis est appetitus frigidi et humidī.

Sicut trigonū in tetragono: sic vegetatiua in sensitua: et sensitua in intellectua.

Viuere est viuētibz esse.

Anima dat viuere viuētibz.

Potentie distinguuntur per actus. et actus per obiecta

Quicquid pot. si virtus inferior potest etiam superior virtus et ad hoc plus.

Sicut intellectus. id est ars agit propter finem sic et natura.

Omnia corpora physica viuētia sunt anime instrumenta.

Anima est causa efficiens corporum animatorum et principium motus secundum locū. et alterationis.

Sensatio est alteratio quedam.

Naturalissimum est operum omnibus viuētibz quecunqz perfecta sunt et non orbata: et que non habent generationem spontaneā generare sibi simile. vt esse diuinuz immortale. participant secundum qd possunt.

Omnia appetunt participare esse diuinū propter perpetuitatem.

Nihil de numero corruptibilium cōtingit vñū numero manere semp tamē pot per manere vñū in specie per generationē.

Anima ē causa corporis in triplici genere causarum: scilicet efficiens. formalis et finalis.

Duplex est finis. scilicet gratia cuius et quo. scilicet finis intra et finis extra.

Nihil proprie et naturaliter nutritur: nisi quod habet animam.

Tres sunt potētie anime vegetatiue. scilicet nutritiua. augmentatiua. et generatiua.

Radices in plantis: sunt similes ori in animalibus. quia ambo suscipiunt nutrimentum.

Ignis augetur in infinitum: quousqz fuerit combustibilis.

Omnia natura constantius certus est terminus et certa ratio magnitudinis et paruitatis et augmenti.

Forma ē magis principū augmenti qm materia. Alimētū aut decoctio eius i principio ē cōtrariū et dissimile alito in fine sz post decoctionem eius est sibi simile.

Necessē est omne viuēs quā diū viuūt nutriti.

Nihil sentit aut aliter quod non participat aiam.

Nihil generat seipsum sed bene saluat.

Omnia a fine appellari iustus est.

Necessesse est alimentum decoqui antequam aliter ex eo nutriatur.

Pecotio fit per calorem naturalem.

Agens et patiens in principio sunt contraria vel dissimilia: in fine vero similia.

Sensus non est actu sensitivus: sed est potentia passiva.

Sentire dicitur dupliciter: scilicet in actu et in potentia.

Homo est in potentia scientia dupliciter. v. n. modo quod nodum habet scientiam sed potest eam habere. alio modo quod iam habet eam sed nodum operatur secundum eam.

Duplex est potentia. scilicet propinqua et remota: siue conerata vel coniuncta actu: et dissonans vel distans ab actu. remota ut puer dicitur habere potentiam militandi: propinqua ut homo adultus.

Passio est duplex. scilicet propria et metaphorica. propria dicitur esse transmutatio quedam que fit cum abiectioe contrarii.

Metaphorica idem est quod salus et perfectio aliquid cuius in potentia ab aliquo quod est in actu ut sentire et intelligere.

Sensus in actu est singularis.

Scientia est uniuersalis que sunt in anima: singularia vero sunt extra animam.

Aia intelligit quando vult: sed non sentit quando vult quia obiectum intellectus. scilicet uniuersale est anima.

Obiectum vero sensus. scilicet particulare est extra animam.

Duplex est sensibile per se et per accidens: sensibile per accidens est ut aliqua substantia particularis ut dyaphanum filius. Sensibile per se est duplex. scilicet commune et proprium. Communia sensibilia sunt quinque. scilicet numerus: magnitudo: motus: quies: et figura. Sensibile proprium est quod sentitur per se tantum ab uno sensu. ut color a visu. et cetera.

Quinq; sunt sensus. scilicet visus: auditus: odoratus: gustus et tactus.

Sensus non decipitur circa proprium sensibile siue obiectum.

Color est visibilis per se in secundum modum dicendi per se.

Potest susceptivum coloris esse sine colore.

Susceptivum soni debet esse absoum.

Lumen est actus dyaphani sicut quod dyaphanum

Diyaphanum est corpus perspicuum: ut aer et aqua et corpus celeste.

Lumen nec est corpus nec defluxus corporis quia est simul cum aere.

Impossibile est duo corpora esse simul in eodem loco.

Illuminatio non fit successiue et in tempore: sed in instanti: nec est dicendum quod illuminatio medii non fiat in tempore sed illud tempus est ita paruum quod latet nos.

Tenebra est privatio luminis.

Lucida inominata. scilicet noctilucentia non videtur in lumine.

Color non est visibilis sine lumine.

Visio fit per hoc quod sensus aliquid patitur a medio.

Sensibile positum super sensum non causat sensationem.

Sonus causatur ex collisione corporum aeris fortiter fragentium.

Echo est sonus secundario mouens auditum: factus in aere ex repercussione soni prius facti.

Vox est sonus animati tantum.

Vox est percussio aeris respirati ad arteriam vocalem cum imaginatione significandi.

Lingua uenit habere in duo opera nature. scilicet gustum et loquelam: et quantumque uociferationem.

Homo praeue odoratus: et peior habet odoratum multis animalibus.

Sustum et tactum certior habemus omnibus animalibus: unde nullum animal excellit hominem in gustando et tangendo.

Homo est excellentissimum et prudentissimum animalium.

Dolles carne aptos mente dicimus: duos vero ineptos.

Nihil est gustabile sine humido.

Caro non est organum tactus: sed aliquid intra carnem. scilicet nervus: caro tamen est medium in tangendo.

Potest tangibile tangere medium conaturale quod inter tangibile et tactum debet esse medium.

Nulla corpora sicca tangunt se sine medio.

Medium comparati uni extremorum habet rationem alterius extremi.

Omnis sensus est suspectivus specierum sensibilibus sine materia. sicut cera recipit figuram sigilli sine auro.

Excellens sensibile corrumpit sensum.

Abeatibus sensibilibus remanent species in fantasia.

Non est necesse omne mouens moueri secundum locum.

Sensus communis habet duas operationes. scilicet ponere differentiam inter sensibilia diversorum sensuum in eodem tempore: et percipere immutationes sensu. ut iter dulce et album in lacte.

Motus actio et passio sunt in patiente non in agente.

Omnis sensus consistit in quadam simphonia, id est proportionem.

Talis est intellectus in terrenis hominibus: qualem in die inducit pater virorum deorum quod scilicet sol. hoc dicit homerus.

Receptio et ignorantia est magis propria animalibus quam scientia: quod in maiori tempore animam informat ignorantia quam scientia.

Eadem est scientia contrariorum.

Fantasia est motus factus a sensu secundum actum secundum quem aliqua multum agunt et patiuntur.

Fantasia non est opinio.

Fantasia ad intellectum nullomodo pertinet.

In intellectus et scientia semper sunt verborum.

Fantasia est sepe falsorum.

Dilus est maxime sensus.

Edmōntoris.

Numa est substantia et non accidens. Substantia est dignior omni accidente.

Forma substantialis et accidentalis equivoce dicitur esse in subiecto. quia subiectum forme substantialis est ens in potentia. quod non est in actu nisi per formam. sed subiectum accidentium ex aliquo existens in actu compositum et materia et forma. unde habemus quod omne quod aduenit enti in actu est sibi accidens.

Compositum ex materia et forma non dicitur unum nisi quod forma sua est una.

Forma rerum artificialium: sunt accidentia.

Individuum est unum per formam suam: unde habemus quod forma individui est causa individuationis.

Corpora celestia non habent de virtutibus anime. nisi desiderium et intellectum.

Sollicitudo divina eorum non potuit facere indi-

uiduum semper unum numero permanere miserta est eius dando sibi virtutem per quam potest idem permanere in specie.

Omne ens naturale desiderat permanentiam sempiternam.

Natura agit propter aliquid: tanquam propter finem.

Diversitas formarum est causa diversitatis materiarum.

Omne recipiens debet esse denudatum a natura recepti.

Lux non requiritur in videndo propter colores: sed propter ipsum dyaphanum.

De exemplo non requiritur verificatio: sed manifestatio.

Stelle non videntur in die propter maius lumen. scilicet solis.

Homo boni tactus semper est discretus: sed non est de aliis sensibus.

Odor est in medio intentionaliter: sed non corporaliter.

Maxima dimensio qua materia potest recipere est ignis et minima dimensio est terra verum est in generabilibus et corruptibilibus.

Pulturæ et tigrides venerunt propter odorem ad locum prelii: quod accidit in terra grecorum a quingentis miliaribus.

Locus est similis et equalis locato.

Sensus semper dicit verum in particularibus et non in universalibus: sed e converso: intellectus semper dicit verum in particularibus et non in universalibus.

Themistii.

Artificialia omnia accidentis rationem habent respectu naturalium.

Quibuscumque de numero mortalium natura dedit intellectum in his premisit omnes alias potentias anime in ministerium intellectus.

Sensus non decipitur circa proprium obiectum si est sensibile: observatis quatuor conditionibus: que sunt: debita dispositio organi. debita media dispositio. debita distantia obiecti et quarta conditio: quod obiectum sit proportionatum potentie.

Ea que scimus sunt minima pars eorum que ignoramus.

Tertii de anima.

In intellectus est pars anime intelligere est quoddam pati.